

**Przedmiotowy system oceniania
oraz wymagania edukacyjne z PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

XLV Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta w Warszawie

I. PODSTAWA PROGRAMOWA

Cele edukacyjne

Wymagania podstawowe :Konieczne (na stopień dopuszczający) Podstawowe (na stopień dostateczny)

Obejmują treści i umiejętności:

- najważniejsze w uczeniu się podstaw przedsiębiorczości ;
- łatwe dla ucznia nawet mało zdolnego;
- często powtarzające się w procesie nauczania ;
- uniwersalne i niezbędne na danym etapie kształcenia ;
- użyteczne w życiu codziennym.

Wymagania ponadpodstawowe :Rozszerzające (na stopień dobry) Dopełniające (na stopień bardzo dobry) Wykraczające (na stopień celujący)

Obejmują treści i umiejętności:

- mniej przystępne niż zaliczone do wymagań podstawowych;
- wymagające korzystania z różnych źródeł;
- umożliwiające rozwiązywanie problemów;
- wyjątkowo złożone i twórcze naukowo ;
- pozwalające łączyć wiedzę z różnych przedmiotów .

Treści na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym

Treści nauczania zawarte w podstawie programowej zostały podzielone zarówno w programie nauczania, jak i w odpowiadającym mu podręczniku na siedem działów .

Nr lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych podstawowych i ponadpodstawowych Uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej
1.	Kim jest osoba przedsiębiorcza? Typy osobowości	• Osoba przedsiębiorcza • Moje mocne i słabe strony • Typy osobowości	• wyjaśnia, czym jest przedsiębiorczość • wymienia cechy osoby przedsiębiorczej • definiuje osobowość • analizuje mocne i słabe strony własnej osobowości, odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej • charakteryzuje i rozróżnia typy osobowości	1.1 1.3 1.5

2.	Role społeczne i rodzaje zachowań	• Role społeczne • Konflikty ról • Role organizacyjne • Rodzaje zachowań • Asertywność	• definiuje pojęcie „rola społeczna” • rozróżnia i charakteryzuje własne role społeczne i typowe dla nich zachowania • rozróżnia i charakteryzuje role przypisane oraz osiąmane • wyjaśnia, czym są napięcie ról oraz konflikt ról i podaje przykłady wystąpienia tych sytuacji • definiuje pojęcie „rola organizacyjna” • rozróżnia i charakteryzuje własne role społeczne i typowe dla nich zachowania. • rozróżnia i charakteryzuje typowe role organizacyjne, • rozpoznaje podstawowe rodzaje zachowań, w tym zachowania asertywne, podaje przyczyny i konsekwencje poszczególnych rodzajów zachowań • omawia poszczególne rodzaje zachowań w kontekście -osoby przedsiębiorczej • wskazuje przykłady postawy konformistycznej i nonkonformistycznej • wykazuje potrzebę przyjmowania postawy asertywnej w określonych sytuacjach	1.2 1.4
3.	Komunikacja społeczna	• Komunikacja społeczna • Komunikacja interpersonalna • Przebieg procesu komunikacji • Komunikacja werbalna • Komunikacja niewerbalna – mowa ciała • Bariery komunikacyjne • Skuteczne komunikowanie się	• wyjaśnia znaczenie terminów: „komunikacja społeczna”, „komunikacja interpersonalna”, „komunikacja werbalna”, „komunikacja niewerbalna” • wymienia i rozróżnia poziomy komunikowania • wyjaśnia, czym jest komunikowanie się, i omawia przebieg tego procesu, charakteryzując poszczególne jego elementy • wyjaśnia znaczenie komunikacji niewerbalnej w życiu codziennym • rozróżnia i charakteryzuje wybrane elementy mowy ciała • wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne i podaje ich przykłady • wymienia i charakteryzuje elementy skutecznej komunikacji • definiuje pojęcie „empatia”	1.8
4.	Podejmowanie decyzji	• Proces decyzyjny i jego fazy • Rodzaje decyzji • Wady oraz zalety indywidualnego i grupowego podejmowania decyzji • Bariery w podejmowaniu decyzji • Racjonalność decyzji	• wyjaśnia znaczenie terminów: „decyzja”, „decydent”, „problem decyzyjny” • rozróżnia i charakteryzuje fazy procesu decyzyjnego • charakteryzuje rodzaje decyzji • omawia wady oraz zalety decyzji indywidualnych i zbiorowych • wymienia i charakteryzuje bariery w podejmowaniu decyzji • wykazuje wpływ luki informacyjnej na jakość podjętej decyzji • wyjaśnia, czym jest racjonalność decyzji • charakteryzuje decyzje racjonalne metodologicznie i rzeczowo • wymienia i omawia zasady podejmowania racjonalnych decyzji	1.7

5.	Konflikty i ich rozwiązywanie. Negocjacje	• Konflikt i jego rodzaje • Metody rozwiązywania konfliktów • Negocjacje • Mediacje i arbitraż	• wyjaśnia znaczenie terminów: „konflikt”, „negocjacje”, „mediacje”, „arbitraż” • rozróżnia i charakteryzuje rodzaje konfliktów ze względu na podmiot i przedmiot konfliktu • wymienia i charakteryzuje wybrane metody rozwiązywania konfliktów • wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami negocjacji • wymienia cechy i umiejętności przydatne w czasie negocjacji • podaje różnicę między technikami manipulacyjnymi a technikami negocjacyjnymi • podaje przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji • wymienia i omawia zasady prowadzenia skutecznych negocjacji • wymienia zalety mediacji i arbitrażu	5.7
6.	Lekcja powtórzeniowa		• badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	
7.				
8.	Gospodarka rynkowa. Podmioty gospodarki	• Gospodarka centralnie sterowana • Transformacja polskiej gospodarki • Plan Balcerowicza • Gospodarka rynkowa • Podmioty gospodarki rynkowej • Prawo podaży i popytu	• definiuje pojęcia: „gospodarka rynkowa”, „mechanizm rynkowy”, „popyt”, „podaż”, „plan Balcerowicza” • wymienia filary gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • przedstawia argumenty świadczące o nieefektywności gospodarki centralnie sterowanej • omawia proces transformacji polskiej gospodarki • charakteryzuje działania składające się na proces transformacji gospodarczej w Polsce • wyjaśnia, na czym polegał plan Balcerowicza • podaje najważniejsze różnice między gospodarką centralnie sterowaną a gospodarką rynkową • wymienia główne podmioty gospodarki rynkowej	2.5
9.	Rynek w gospodarce	• Rynek i jego rodzaje • Funkcje rynku • Struktury rynkowe	• wyjaśnia znaczenie terminu „rynek” • wymienia funkcje rynku • klasyfikuje rynek wg przedmiotu wymiany • podaje różnice między rynkiem producenta a rynkiem konsumenta • wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol, konkurencję monopolistyczną, konkurencję doskonałą) • wykazuje potrzebę wspierania konkurencji i walki z monopolem • określa rodzaje rynków występujących w najbliższym otoczeniu	2.3

10.	Popyt, podaż i cena	• Popyt • Podaż • Krzywa popytu i krzywa podaży • Punkt i cena równowagi rynkowej	• wyjaśnia znaczenie terminów: „popyt”, „podaż”, „cena”, „dobra komplementarne”, „dobra substytucyjne”, „cena równowagi rynkowej”, „punkt równowagi rynkowej” • wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące popyt • wskazuje zależność między cenami dóbr komplementarnych i dóbr substytucyjnych a wielkością popytu • definiuje prawo popytu • wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące podaż • definiuje prawo podaży • wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego • wyjaśnia zjawisko elastyczności cenowej popytu • wyznacza na prostych przykładach punkt równowagi rynkowej • analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu	2.6 2.7
11.	Gospodarstwo domowe	• Gospodarstwo domowe i jego dochody • Wydatki gospodarstw domowych • Deficyt w domowych finansach • Budżet gospodarstwa domowego	• definiuje pojęcia „gospodarstwo domowe”, „budżet domowy”, „deficyt budżetowy” • wymienia i charakteryzuje główne źródła dochodów gospodarstw domowych • wymienia i charakteryzuje główne rodzaje wydatków gospodarstw domowych: konsumpcyjne i inwestycyjne (z podziałem na stałe i zmienne) • tworzy budżet domowy swojej rodziny, a następnie zarządza nim • ocenia strukturę wydatków własnej rodziny • proponuje działania mające na celu zniwelowanie deficytu w budżecie domowym	1.7
12.	Konsument, czyli „król rynku”	• Konsument i jego prawa • Instytucje stojące na straży praw konsumenta • Zjawisko zmywy cenowej • Niezgodność towaru z umową • Gwarancja • Reklamacja • Prawa e-konsumenta • Rękojmia	• wyjaśnia znaczenie terminów: „konsument”, „gwarancja”, „reklamacja”, „zakupy na odległość”, „rękojmia” • wymienia i charakteryzuje podstawowe prawa konsumenta • wymienia akty prawne dotyczące ochrony praw konsumenta • wymienia instytucje zajmujące się ochroną praw konsumentów oraz określa ich cele i zadania • wyjaśnia, na czym polega zjawisko zmywy cenowej • przedstawia prawa konsumenta z tytułu niezgodności towaru z umową • podaje różnice między reklamacją a gwarancją • wyróżnia prawa przysługujące konsumentom w wypadku zakupów na odległość • przedstawia zasady składania reklamacji w wypadku niezgodności towaru z umową • przedstawia drogę egzekwowania własnych praw przez konsumenta	1.9 1.10

13.	Rola państwa w gospodarce	- Przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę - Funkcje ekonomiczne państwa - Polityka gospodarcza państwa - Polityka fiskalna i monetarna państwa - Narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę	- wyjaśnia znaczenie terminów: „interwencjonizm państwowy”, „dobra publiczne” - określa przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę - przedstawia argumenty za i przeciw ingerencji państwa w gospodarkę - wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje ekonomiczne państwa - określa cele polityki gospodarczej, a w jej ramach – polityki fiskalnej i polityki monetarnej - wyjaśnia i rozróżnia pojęcia: „polityka makroekonomiczna” i „polityka mikroekonomiczna” - wymienia i charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę	4.1 4.3
14.	Wzrost i rozwój gospodarczy państwa	- Wzrost gospodarczy a rozwój gospodarczy - Wskaźniki wzrostu gospodarczego - Wskaźniki rozwoju gospodarczego - Cykl koniunkturalny, jego przebieg i fazy	- wyjaśnia znaczenie terminów: „wzrost gospodarczy”, „rozwój gospodarczy”, „siła nabywcza waluty”, „cykl koniunkturalny” - rozróżnia i opisuje wybrane wskaźniki wzrostu gospodarczego i rozwoju gospodarczego - porównuje wartości wybranych wskaźników wzrostu i rozwoju gospodarczego dla Polski z wartościami tych wskaźników dla innych państw - formułuje wnioski o poziomie rozwoju gospodarczego państwa na podstawie analizy odpowiednich wskaźników ekonomicznych - klasyfikuje państwa na podstawie wartości wskaźnika rozwoju społecznego (HDI) - interpretuje wysokość i przyrost PKB - wyjaśnia przyczyny różnic między nominalnym a realnym PKB - wyjaśnia, dlaczego wskaźnik PKB ma ograniczone znaczenie przy porównywaniu jakości życia obywateli różnych państw - wymienia fazy cyklu koniunkturalnego - omawia przebieg klasycznego cyklu koniunkturalnego - charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce - określa, na podstawie analizy wskaźników aktywności gospodarczej, fazę cyklu koniunkturalnego, w której znajduje się polska gospodarka	4.2 4.9
15.	Budżet państwa	- Budżet państwa i jego funkcje - Dochody i wydatki budżetu państwa - Deficyt budżetowy i dług publiczny a gospodarka	- wyjaśnia znaczenie terminów: „budżet państwa”, „podatek”, „dług publiczny” - wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje budżetu państwa - wymienia, rozróżnia i charakteryzuje podstawowe zasady budżetowe - wymienia główne źródła dochodów państwa - wymienia główne wydatki budżetu państwa - ocenia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę - formułuje wnioski na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB	4.4 4.5
16.	Lekcja powtórzeniowa		badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	
17.				

18.	Pieniądz	• Ewolucja form pieniądza • Właściwości, funkcje i cechy pieniądza • Obieg pieniądza w gospodarce • Inflacja i jej rodzaje • Inflacja w Polsce	• wyjaśnia znaczenie terminów: „pieniądz”, „siła nabywcza”, „inflacja”, „stopa inflacji” • omawia ewaluację pieniądza • wymienia, rozróżnia i charakteryzuje formy pieniądza • wymienia i charakteryzuje właściwości pieniądza • wymienia i charakteryzuje funkcje pieniądza • wymienia i omawia cechy pieniądza • omawia przyczyny zmian wartości pieniądza (siły nabywczej) • objaśnia obieg pieniądza w gospodarce • identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji • omawia skutki inflacji • przedstawia sposoby przeciwdziałania inflacji • omawia poziom inflacji w Polsce w latach 1989–2010 oraz podaje jej przyczyny i działania, w których wyniku nastąpiło osłabienie dynamiki procesów inflacyjnych	2.4 3.1 4.7
19.	Banki	• Polski system bankowy • Bank centralny • Banki komercyjne • Rola banków w gospodarce	• wyjaśnia znaczenie terminów: „bank”, „system bankowy” • wymienia elementy systemu bankowego w Polsce • wyjaśnia rolę banku centralnego w gospodarce • wymienia i charakteryzuje funkcje banku centralnego • wyjaśnia, na czym polega polityka pieniężna banku centralnego • identyfikuje rodzaje polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP • wymienia i charakteryzuje podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP • wykazuje zależność między zmianą stóp procentowych przez NBP a oprocentowaniem kredytów udzielanych przez banki osobom fizycznym i przedsiębiorcom • określa znaczenie Rady Polityki Pieniężnej w kształtowaniu polityki pieniężnej NBP • rozróżnia rodzaje banków ze względu na dominującą działalność • wyjaśnia różnice między bankami komercyjnymi a bankami spółdzielczymi • wyjaśnia rolę banków w gospodarce • podaje podstawowe różnice między bankami komercyjnymi a SKOK-ami	3.2 4.6

20. 21.	Rachunki bankowe	• Rodzaje usług bankowych • Rachunek bankowy • Konta osobiste • Konta firmowe • Lokaty bankowe • Karty płatnicze	• wymienia podstawowe rodzaje usług bankowych • rozróżnia rodzaje kont osobistych • wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje • wyjaśnia znaczenie terminów: „limit debetowy”, „kapitalizacja odsetek”, „karta płatnicza” • identyfikuje rodzaje kart płatniczych • omawia zasady rozsądnego korzystania z karty kredytowej • wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty bankowej • oblicza należne odsetki od lokat bankowych z uwzględnieniem różnego oprocentowania i kapitalizacji • wykazuje zależność między częstotliwością kapitalizacji odsetek a wielkością należnych odsetek od lokaty bankowej • wyjaśnia różnice między stałym a zmiennym oprocentowaniem lokat bankowych • porównuje oferty wybranych usług bankowych	3.3 3.10
22.	Kredyty	• Kredyty i ich rodzaje • Kredyt konsumencki • RRSO • Pożyczki	• identyfikuje rodzaje kredytów wg różnych kryteriów (okresu kredytowania, waluty kredytu, przeznaczenia kredytu) • wyjaśnia znaczenie terminów: „kredyt”, „kredyt konsumencki”, „rzeczywista roczna stopa oprocentowania”, „pożyczka”, „zastaw hipoteczny”, „spread walutowy”, „zdolność kredytowa” • omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego • ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie • wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki • wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów • podaje różnice między kredytem a pożyczką • wymienia i omawia kryteria wyboru najlepszego kredytu • oblicza należne odsetki od zaciągniętego kredytu	3.3

23. 24.	Pozabankowe formy inwestowania	• Inwestycje i ich podział • Inwestycje finansowe • Obligacje • Bony skarbowe i weksle • Akcje • Fundusze inwestycyjne	• wyjaśnia znaczenie terminów: „inwestowanie”, „instrument finansowy”, „papiery wartościowe”, „obligacje”, „bony skarbowe”, „weksle”, „akcje”, „fundusz inwestycyjny” • identyfikuje rodzaje inwestycji wg różnych kryteriów (przedmiotu inwestycji, podmiotu inwestowania) • rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe • wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych • wymienia rodzaje obligacji ze względu na emitenta • wymienia typy obligacji skarbowych w Polsce • określa rodzaje akcji ze względu na sposób przenoszenia własności oraz wg uprawnień właścicieli akcji • wyjaśnia pojęcie „emisja akcji” i zna zasady emisji • rozróżnia ceny akcji (nominalną, emisyjną oraz rynkową) • wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne • wyjaśnia pojęcia: „jednostka uczestnictwa”, „certyfikat inwestycyjny” • wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat • rozróżnia formy inwestowania kapitału • oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie • dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania • wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji	3.10 3.2 3.5 3.7 3.8
25.	Giełda	• Rynek kapitałowy w Polsce • Rynek pierwotny i rynek wtórny • Giełda • Analiza tabel z informacjami giełdowymi • System notowań na GPW • Główne indeksy giełdowe na GPW • Historia warszawskiej giełdy • Rola giełdy w gospodarce	• wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce • określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego • określa miejsce GPW na europejskim rynku kapitałowym • definiuje pojęcie „giełda” oraz charakteryzuje jej rodzaje • wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW • analizuje tabele z informacjami giełdowymi • wyjaśnia znaczenie terminów: „makler”, „indeks giełdowy”, „ceduła giełdowa”, „hossa”, „bessa” • wyjaśnia mechanizm funkcjonowania GPW • omawia systemy notowań na GPW • wymienia podstawowe indeksy na GPW • wyjaśnia znaczenie podstawowych wskaźników giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie • przedstawia rys historyczny GPW • omawia rolę giełdy w gospodarce • omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie	3.2 3.4 3.6
26.	Lekcja powtórzeniowa		• badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	
27.				

28.	Podatki	- Pojęcie, funkcje i rodzaje podatków - Klasyczne zasady podatkowe - Klasyfikacja podatków w Polsce - Podatki pośrednie i bezpośrednie - VAT - Dzień Wolności Podatkowej	- definiuje pojęcie „podatek” - argumentuje konieczność płacenia podatków - wymienia i omawia rodzaje podatków - wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność prawna”, „osobowość prawna”, „podatnik”, „obowiązek podatkowy”, „przedmiot opodatkowania”, „stawka podatkowa”, „podstawa opodatkowania” - wymienia i charakteryzuje funkcje podatków - omawia klasyczne zasady podatkowe A. Smitha - identyfikuje rodzaje podatków wg różnych kryteriów - charakteryzuje podatki progresywne, proporcjonalne i regresywne - przedstawia argumenty za i przeciw wprowadzeniu podatku liniowego - omawia rolę podatku VAT w polskim systemie podatkowym - wyjaśnia znaczenie terminu „Dzień Wolności Podatkowej” - porównuje stopień obciążenia obywatela podatkami w różnych krajach - ocenia system podatkowy w Polsce	6.8
29.	Roczne rozliczenie podatku dochodowego	- Podmiot opodatkowania - Przedmiot opodatkowania - Sposoby obliczania podatku - Kwota wolna od podatku - Ulgi podatkowe - Wspólne opodatkowanie - Rodzaje formularzy podatkowych - Rozliczanie podatku przez pracodawcę	- wyjaśnia znaczenie terminów: „obowiązek podatkowy”, „dochód”, „przychód”, „koszty uzyskania przychodu”, „kwota wolna od podatku”, „ulga podatkowa”, „zaliczka na podatek dochodowy”, „płatnik podatku” - omawia sposób obliczania podatku wg różnych stawek podatkowych - wymienia ulgi podatkowe obowiązujące w Polsce - omawia zasady wspólnego opodatkowania - wymienia rodzaje formularzy podatkowych - dobiera odpowiedni formularz podatkowy do źródeł przychodu oraz sposobu jego opodatkowania - analizuje strukturę dochodów podatników PIT w Polsce i jej zmiany w określonych latach	6.8
30. 31.	Jak wypełnić roczne zeznanie podatkowe?	Wypełnianie rocznego zeznania podatkowego	- wyjaśnia znaczenie terminu „Urządowe Poświadczenie Odbioru” (UPO) - wymienia sposoby złożenia zeznania podatkowego - wypełnia roczne zeznanie podatkowe na podstawie przykładowych danych	6.8

32.	Ubezpieczenia	- Rodzaje ubezpieczeń - Ochrona ubezpieczeniowa - Suma ubezpieczenia - Roszczenia z umowy ubezpieczenia - Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny - Obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela - Ubezpieczenia zdrowotne - Ubezpieczenia społeczne - Polski system emerytalny - Otwarte Fundusze Emerytalne	- wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie - wyjaśnia znaczenie terminów: „ubezpieczyciel”, „ubezpieczający”, „ubezpieczony”, „system zabezpieczenia społecznego”, „ubezpieczenia publiczne”, „ubezpieczenia prywatne”, „polisa ubezpieczeniowa”, „karencja” - wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń wg różnych kryteriów (przedmiotu ubezpieczenia, stopnia swobody w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczenia) - omawia rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w polskim systemie ubezpieczeń - wymienia podstawowe obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela - wymienia filary systemu emerytalnego w Polsce - charakteryzuje poszczególne filary systemu emerytalnego w Polsce - wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową a wysokością emerytury - wyjaśnia, jaką rolę w gospodarce odgrywają fundusze emerytalne - podaje różnice między redystrybutywnym a kapitałowym modelem ubezpieczeń społecznych	3.2 3.9 3.10
33.	Lekcja powtórzeniowa		badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	
34.				
35.	Cele i rodzaje działalności gospodarczej	- Ekonomiczne cele gospodarowania - Spółeczne cele gospodarowania - Czynniki produkcji - Rodzaje działalności gospodarczej - Polska Klasyfikacja Działalności (PKD)	- wymienia i charakteryzuje ekonomiczne cele gospodarowania - wymienia i charakteryzuje społeczne cele gospodarowania - podaje przykłady działań zgodnych z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu - wymienia i omawia czynniki produkcji - wymienia i charakteryzuje rodzaje działalności gospodarczej - określa rodzaj działalności gospodarczej wg PKD	2.1 2.2
36.	Klasyfikacja przedsiębiorstw	- Przedsiębiorca - Formy własności przedsiębiorstw - Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw - Podział spółek i ich rodzaje - Wielkość przedsiębiorstw - Związki spółek	- wyjaśnia, kim jest przedsiębiorca - wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność prawna”, „osobowość prawna” - wymienia i charakteryzuje formy własności przedsiębiorstw - wymienia i charakteryzuje formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw - klasyfikuje rodzaje spółek - omawia klasyfikację wielkościową przedsiębiorstw - określa rolę przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki - wymienia i charakteryzuje formy związków spółek (korporacje, monopole, holdingi, koncerny) - omawia znaczenie mikroprzedsiębiorstw w polskim systemie gospodarki	5.4

37.	Zakładanie firmy	- Otoczenie przedsiębiorstwa - Zakładanie własnej działalności gospodarczej - Sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa	- definiuje pojęcia: „makrootoczenie przedsiębiorstwa”, „mikrootoczenie przedsiębiorstwa” - dostosowuje formę organizacyjno-prawną do profilu działalności przedsiębiorstwa - wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej - wymienia i omawia czynniki warunkujące sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa - wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa - wypełnia zintegrowany wniosek CEIDG-1	5.1 5.2 5.5 5.10
38. 39.	Biznesplan	- Pojęcie biznesplanu - Zasady sporządzania biznesplanu - Elementy biznesplanu i ich analiza - Analiza strategiczna SWOT	- wyjaśnia, czym jest biznesplan - uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa - wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu - wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu - wyjaśnia, na czym polega analiza strategiczna SWOT - wyjaśnia pojęcia: „analiza rynku”, „rynek potencjalny” - sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie	5.3 5.8
40.	Zarządzanie przedsiębiorstwem	- Przebieg procesu zarządzania - Dobór pracowników - Zasady organizacji pracy w firmie - Cechy dobrego kierownika (lidera) zespołu - Motywowanie - Zasady pracy zespołowej - Cechy wykonawcy - Kontrola firmy	- wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania - wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie - definiuje terminy: „styl kierowania”, „motywowanie”, „efekt synergii” - wymienia i wyjaśnia, na czym polegają różne style zarządzania - wymienia cechy dobrego kierownika (lidera zespołu) - ocenia zastosowanie różnych stylów kierowania w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa i przedmiotu działalności - dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych - wymienia i omawia zasady pracy zespołowej - wymienia i omawia cechy dobrego wykonawcy	5.6
41.	Sprawozdania finansowe przedsiębiorstwa	- Aktywa, pasywa i bilans przedsiębiorstwa - Koszty - Wynik finansowy działalności - Rachunek zysków i strat - Wskaźniki analizy finansowej - Próg rentowności - Likwidacja działalności gospodarczej	- definiuje pojęcia: „majątek trwały”, „majątek obrotowy”, „aktywa przedsiębiorstwa”, „pasywa przedsiębiorstwa”, „bilans”, „amortyzacja”, „rachunek zysków i strat”, „próg rentowności”, „koszt całkowity”, „całkowity koszt jednostkowy” - wymienia i charakteryzuje podstawowe składniki bilansu - analizuje przykładowy wynik finansowy przedsiębiorstwa - podaje przykłady kosztów stałych oraz zmiennych przedsiębiorstwa - wyznacza próg rentowności na prostych przykładach - omawia procedurę likwidacji działalności gospodarczej	5.10

42.	Księgowość przedsiębiorstwa	• Rachunkowość firmy • Podstawowe zasady księgowości • Dokumenty księgowe firmy • Księgowość pełna i uproszczona • Podatki przedsiębiorstwa • Kreatywna księgowość	• definiuje pojęcie „rachunkowość firmy” • wymienia i omawia funkcje rachunkowości • uzasadnia konieczność prowadzenia rachunkowości w firmie • wymienia podstawowe zasady księgowości • wymienia podstawowe dokumenty księgowe firmy • podaje różnice między księgowością pełną a księgowością uproszczoną • klasyfikuje i opisuje dowody księgowe • uzupełnia fakturę VAT na podstawie dostarczonych danych • wymienia i omawia wady oraz zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym • wyjaśnia znaczenie terminu „kreatywna księgowość” oraz omawia przyczyny i konsekwencje tego zjawiska	6.8 5.10
43.	Marketing	• Pojęcie marketingu • Marketing mix • Narzędzia promocji • Reklama i jej oddziaływanie na konsumenta • Media reklamowe • Kreowanie marki firmy	• wyjaśnia, czym jest marketing, oraz wymienia jego cele • wyjaśnia znaczenie terminu „marketing mix” oraz charakteryzuje jego elementy • wyjaśnia, czym jest promocja, oraz charakteryzuje jej narzędzia promocji • wyjaśnia, czym jest reklama, oraz omawia cele działań reklamowych • wymienia rodzaje mediów reklamowych • wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów • odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych • omawia zjawisko kreowania marki firmy, uwzględniając znaczenie barw firmowych	1.11
44.	Etyka w pracy i w biznesie	• Pojęcie etyki • Etyka w biznesie • Etyka zawodowa • Etyka przedsiębiorstwa • Nieetyczne zachowania w biznesie • Mobbing • Nieetyczne zachowania pracownika • Korupcja	• charakteryzuje reguły moralne i normy prawne jako elementy etycznego postępowania • wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie • wyjaśnia znaczenie terminu „etyka zawodowa” • analizuje przykładowy kodeks etyki zawodowej danej profesji (np. nauczyciela) • wymienia działania etyczne i nieetyczne w biznesie • dowodzi negatywnego wpływu szarej strefy na gospodarkę • analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym • rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne pracodawcy i pracownika • definiuje pojęcie „mobbing” • wymienia przejawy mobbingu, jego skutki oraz sposoby przeciwdziałania mobbingowi • wymienia zasady etycznego pracownika – kodeks etyczny • wyjaśnia pojęcie korupcji • identyfikuje rodzaje korupcji • wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji	1.6 1.9 5.9 6.9
45.	Lekcja powtórzeniowa		• badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	
46.				

47.	Rynek pracy	• Praca jako wartość • Rynek pracy • Zasoby siły roboczej • Współczynnik aktywności zawodowej • Nierównowaga na rynku pracy	• definiuje pojęcia: „praca”, „humanizacja pracy”, „aktywność zawodowa”, „współczynnik aktywności zawodowej”, „bezrobocie” • przedstawia pracę jako wartość • wymienia i omawia bodźce skłaniające człowieka do pracy • wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka • wyjaśnia, czym jest rynek pracy, i wymienia jego uczestników • analizuje popyt na pracę i podaż pracy, uwzględniając czynniki wpływające na wielkość popytu i podaży pracy • omawia skutki nadmiernego popytu na rynku pracy • wymienia i charakteryzuje przyczyny i konsekwencje zjawiska nierównowagi na rynku pracy • oblicza na prostych przykładach współczynnik aktywności zawodowej	6.2
48. 49.	Poszukiwanie pracy	• Aktywne poszukiwanie pracy • Oczekiwanie pracodawców wobec przyszłych pracowników • Kompetencje twarde i miękkie • Własne predyspozycje zawodowe • Sposoby poszukiwania pracy • Dokumenty aplikacyjne	• wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniające zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz najczęstsze oczekiwania pracodawców) • wymienia kompetencje miękkie, na które najczęściej zwracają uwagę pracodawcy • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie własnych predyspozycji i możliwości zawodowych • wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy • uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy • odróżnia wiarygodne oferty pracy • wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (uwzględniając Europass) • wypełnia formularz Europass CV w języku polskim • wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego • wymienia najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych • wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje • tworzy dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy	6.1 6.4 6.6
50. 51.	Rozmowa kwalifikacyjna	• Rekrutacja pracowników – proces rekrutacji i jego etapy • Rozmowa kwalifikacyjna • Przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej • Zasady prezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej • Najczęstsze pytania podczas rozmowy kwalifikacyjnej • Błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej	• wymienia etapy procesu rekrutacji pracowników • wyjaśnia znaczenie terminu „rozmowa kwalifikacyjna” • wyjaśnia znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie rekrutacji • wymienia zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej • wymienia zasady dobrego zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej • analizuje najczęstsze pytania pojawiające się w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej • stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska • uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych	1.8 6.7

52.	Zatrudnienie	• Podstawy prawne zatrudnienia • Formy zatrudnienia • Umowy o pracę • Umowa-zlecenie i umowa o dzieło • Prawa i obowiązki pracownika • Prawa i obowiązki pracodawcy • Płaca i jej funkcje • Rodzaje systemów płac • Ochrona prawna pracowników	• wyjaśnia znaczenie terminów: „kodeks pracy”, „stosunek pracy”, „świadczenie pracy”, „płaca” • wyjaśnia znaczenie Kodeksu pracy jako podstawowego aktu prawnego regulującego prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców • analizuje i interpretuje szczegółowe zapisy prawa pracy • wymienia i omawia podstawowe zasady prawa pracy • wymienia rodzaje umów o pracę • wymienia formy rozwiązania umowy o pracę • wymienia umowy cywilnoprawne (umowę-zlecenie i umowę o dzieło) • analizuje formy zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę • analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich wady i zalety z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy • wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy • stosuje odpowiednie przepisy Kodeksu pracy w zależności od sytuacji problemowej • wymienia i charakteryzuje rodzaje płacy (minimalna, netto, brutto) • wymienia i omawia funkcje płacy • wymienia i charakteryzuje rodzaje systemów płac • analizuje formy wynagrodzenia wynikające z systemu płac, a następnie wskazuje wady i zalety każdej z nich z punktu widzenia pracownika i pracodawcy • oblicza płacę netto • wymienia nazwy instytucji w Polsce stojących na straży praw pracowniczych	1.9 6.5 6.8
53.	Bezrobocie	• Pojęcie i pomiar bezrobocia • Rodzaje bezrobocia • Przyczyny i skutki bezrobocia • Metody walki z bezrobociem • Bezrobocie w Polsce	• wyjaśnia pojęcia: „bezrobocie”, „stopa bezrobocia”, „osoba bezrobotna”, „BAEL” • wymienia warunki, które należy spełnić, aby otrzymać status bezrobotnego • identyfikuje rodzaje bezrobocia ze względu na przyczynę i formę występowania • charakteryzuje rodzaje bezrobocia • wymienia negatywne i pozytywne skutki bezrobocia • wymienia i omawia sposoby walki z bezrobociem (pasywne i aktywne) • uzasadnia potrzebę aktywnej i efektywnej walki z bezrobociem • oblicza stopę bezrobocia • analizuje dane statystyczne dotyczące wielkości i struktury bezrobocia w Polsce • formułuje wnioski na temat bezrobocia w województwie, w którym mieszka • proponuje działania mające na celu ograniczenie bezrobocia w miejscu zamieszkania	6.1

54.	Sytuacja na rynku pracy w UE	• Swoboda przepływu osób w krajach UE • Gwarancja jednakowych praw • Zróżnicowanie warunków pracy i życia w UE • Migracje zarobkowe • Oferty pracy dla Polaków w krajach UE	• wymienia swobody wspólnego rynku i charakteryzuje swobodę przepływu osób • omawia znaczenie gwarancji jednakowych praw w krajach UE • omawia zróżnicowanie warunków pracy i życia w UE (uwzględniając stopę bezrobocia i przeciętne roczne dochody) • wymienia przyczyny migracji zarobkowych Polaków • analizuje możliwości zatrudnienia w krajach UE • analizuje stopę bezrobocia wg BAEL w krajach UE i wyciąga wnioski • podaje nazwy krajów UE o najwyższym poziomie bezrobocia • podaje nazwy państw będących głównym celem emigracji zarobkowej Polaków	6.1
55.	Lekcja powtórzeniowa		• badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	
56.				
57.	Handel zagraniczny. Współpraca gospodarcza Polski z zagranicą	• Pojęcie i zakres współpracy zagranicznej • Handel zagraniczny • Bilans handlowy • Partnerzy handlowi Polski • Struktura handlu zagranicznego Polski • Kurs walut a handel zagraniczny	• określa zakres współpracy międzynarodowej • wyjaśnia znaczenie terminów: „handel zagraniczny”, „eksport”, „import”, „bilans handlu zagranicznego” • wymienia nazwy państw o największym udziale w handlu zagranicznym (eksporcie i imporcie) • omawia znaczenie handlu zagranicznego w gospodarce oraz wymienia korzyści wynikające z wymiany handlowej • wymienia bariery ograniczające handel zagraniczny • wymienia głównych partnerów handlowych Polski oraz omawia strukturę handlu zagranicznego i jego znaczenie dla naszego kraju • podaje przykłady polskich „hitów eksportowych” • analizuje wpływ kursu walut na handel zagraniczny i gospodarkę	4.8
58.	Procesy globalizacji	• Globalizacja i jej płaszczyzny • Globalne korporacje • Centra gospodarcze i finansowe świata • Pozytywne i negatywne skutki globalizacji • Globalizacja a gospodarka Polski	• wyjaśnia pojęcie „globalizacja” • wymienia i charakteryzuje płaszczyzny globalizacji • omawia rolę globalnych korporacji w rozwoju globalizacji • wymienia główne centra gospodarcze i finansowe świata • wyjaśnia znaczenie terminu „antyglobalista” • wymienia i omawia korzyści oraz zagrożenia wynikające z globalizacji • wymienia i charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki globalizacji na poszczególnych jej płaszczyznach • wyjaśnia pojęcia: „bezpośrednia inwestycja zagraniczna”, „inwestycje green-field” • ocenia wpływ globalizacji na gospodarkę Polski • podaje przykłady oddziaływania globalizacji na poziom życia i model konsumpcji • podaje różnicę między antyglobalistami a alterglobalistami	4.10 4.11 4.12
59.	Lekcja powtórzeniowa		badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia	

II. KRYTERIA OCENIANIA

1. Uczeń w trakcie nauki w szkole otrzymuje oceny:

- 1) bieżące;
- 2) klasyfikacyjne śródroczne i roczne;
- 3) klasyfikacyjne końcowe.

2. Oceny bieżące, klasyfikacyjne śródroczne, roczne i końcowe ustala się w stopniach według następującej skali:

oceny pozytywne

- 1) celujący – 6 - cel;
- 2) bardzo dobry – 5 - bdb;
- 3) dobry – 4 - db;
- 4) dostateczny – 3 - dst;
- 5) dopuszczający – 2 - dop;

ocena negatywna

- 6) niedostateczny – 1 – ndst

3. Ustala się następujące przedziały procentowe odpowiadające poszczególnym ocenom cząstkowym z prac ocenianych punktowo w przeliczeniu na procenty:

Ocena wyrażona liczbą	Przedział procentowy
1.	0% – 50%
2.	51% – 62%
3.	63% – 75%
4.	76% – 89%
5.	90% – 98%
6.	99% – 100%

4. Oceny bieżące ustala się według w skali od 6 do 1, z możliwością podnoszenia ocen bieżących znakiem "+" (plus) i obniżenia znakiem "-" (minus).

5. Stosuje się następujące wartości liczbowe stopni w procesie oceniania bieżącego według skali:

1. 1 (1,00) – ocena negatywna,
2. 2 (2,00), 2+ (2,50), 3- (2,75), 3 (3,00), 3+ (3,50), 4- (3,75), 4 (4,00), 4+ (4,50), 5- (4,75), 5 (5,00), 5+ (5,50), 6 (6,00) – oceny pozytywne

6. Przy ocenianiu można stosować zapis:

„np” – nieprzygotowanie

„nb” – nieobecność na sprawdzianu, kartkówce itp.

7. Składnikami stanowiącymi przedmiot oceny są:

- 1) zakres wiadomości i umiejętności;
- 2) rozumowanie materiału naukowego;
- 3) umiejętności stosowania wiedzy;
- 4) język, terminologia, uporządkowanie materiału.

Ocena powinna uwzględniać możliwości ucznia, wkład pracy, aktywność, systematyczność, rzetelność oraz udział i współpracę w wykonywaniu zadań zespołowych

8. Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców/prawnych opiekunów o:

- 1) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązujących zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
- 2) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz trybie poprawiania ocen częściowych;
- 3) warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązujących zajęć edukacyjnych.

9. Uczniowie nieobecni na przedmiotowych zajęciach organizacyjnych i rodzice/prawni opiekunowie nieobecni na zebraniu informacyjnym z wychowawcą oddziału mają obowiązek zapoznać się z przedmiotowym ocenianiem (PO) we własnym zakresie.

10. Nauczyciel, na podstawie pisemnej opinii Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej lub orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono trudności w uczeniu się, w tym specyficzne trudności uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom. W przypadku uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania specjalnego nauczyciel przygotowuje Indywidualny Program Edukacyjno Terapeutyczny.

11. Dla uczniów posiadających opinię Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (PPP) potwierdzającą posiadanie dysfunkcji (np. dysleksja, dysortografia, itp.) nauczyciel podczas bieżącej pracy z uczniem dostosowuje wymagania w ramach swojego przedmiotu do indywidualnych możliwości ucznia. Nauczyciele pracujący z danym oddziałem współpracują, w celu objęcia opieką takich uczniów.

12. Ocenę są jawne zarówno dla ucznia, jak i jego rodziców/prawnych opiekunów poprzez dziennik elektroniczny, do którego dostęp za pomocą hasła i loginu posiadają wszyscy uczniowie i rodzice uczniów. Uczeń informowany jest ustnie lub za pomocą dziennika elektronicznego o ocenie w momencie jej wystawienia.

13. Liczba nieprzygotowań do lekcji, jaką uczeń może zgłosić w danym semestrze wynosi 2, gdy tygodniowy wymiar zajęć wynosi 2 godziny; 1- gdy tygodniowy wymiar zajęć wynosi 1 godzinę

14. Nieprzygotowanie do lekcji, nie wykorzystane w danym semestrze, przez ucznia nie przechodzi na kolejny semestr.

15. Uczeń nie może zgłosić nieprzygotowania w dniu zapowiedzianej wcześniej pracy kontrolnej.

16. Nieprzygotowanie należy zgłaszać na początku lekcji w momencie odczytywania przez nauczyciela listy obecności.

17. Minimalna ilość ocen jaką uczeń powinien otrzymać z jednego przedmiotu w ciągu jednego semestru to 3 (w tym minimum z jednej pracy klasowej), gdy tygodniowy wymiar zajęć wynosi 1 godzinę

16. Uczeń winien być oceniany regularnie.

17. Ocenę częściową nie mogą być wyłącznie z prac pisemnych.

18. Ocenę mogą podlegać:

- 1) prace pisemne, np. praca klasowa, praca klasowa przekrojowa, praca klasowa roczna, lub kartkówki,
- 2) wypowiedzi ustne, np. odpowiedź ustna, dyskusja,
- 3) inne formy oceny pracy ucznia, np. zadania domowe, notatki z lekcji, zadania indywidualne (np. opracowanie wybranego tematu, przygotowanie fragmentu lekcji, rozwiązywanie nietypowego zadania, wykonanie plansz itp.), referat, prezentacja, praca domowa pisemna, praca na lekcji, praca w grupach, opracowania i pomoce dydaktyczne przygotowane przez ucznia, projekt, ćwiczenia praktyczne, ćwiczenia laboratoryjne, zajęcia warsztatowe, osiągnięcia w konkursach i olimpiadach, aktywność ucznia.

19. Wyboru form i ich liczby dokonują nauczyciele indywidualnie, uwzględniając specyfikę przedmiotu i oddziału.

20. Poszczególnym kategoriom ocen cząstkowych przypisana jest określona waga

Sposoby oceniania / kategorie ocen	Waga
praca klasowa przekrojowa	5
praca klasowa/wypracowanie/ sprawdzian	4
dyktando/kartkówka	3
odpowiedź ustna/recytacja/dyskusja	2
inne formy oceny pracy ucznia, np. zadania domowe, notatki z lekcji, zadania indywidualne (np. opracowanie wybranego tematu, przygotowanie fragmentu lekcji, rozwiązywanie nietypowego zadania, wykonanie plansz itp.), referat, prezentacja, praca domowa pisemna, praca na lekcji, praca w grupach, opracowania i pomoce dydaktyczne przygotowane przez ucznia, projekt, ćwiczenia praktyczne, ćwiczenia laboratoryjne, zajęcia warsztatowe, osiągnięcia w konkursach i olimpiadach, aktywność,	1

Nauczyciel ocenia pracę na lekcji i aktywność przy pomocy plusów (+) zgodnie z zasadą:
 5 plusów (5+) odpowiada ocenie bardzo dobrej
 4 plusy (4+) odpowiadają ocenie dobrej

Nauczyciel ocenia brak zadania domowego przy pomocy minusów (-) zgodnie z zasadą:
 3 minusy odpowiadają ocenie niedostatecznej

21. Sprawdzanie osiągnięć i postępów w nauce cechuje: obiektywizm, indywidualizacja, konsekwencja, systematyczność, jawność.

22. Jedną z form sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia jest praca klasowa, obejmująca swoim zakresem dział przerobionego materiału:

- 1) nauczyciel zobowiązany jest do zapowiadania pracy klasowej i zapisania jej w dzienniku lekcyjnym z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem;
- 2) w jednym dniu może odbyć się tylko jedna praca klasowa, w tygodniu 3 prace klasowe, (możliwe jest przeprowadzenie dodatkowej pracy klasowej w danym tygodniu, jeżeli nie odbyła się ona w ustalonym terminie z przyczyn niezależnych od nauczyciela lub uczniów);
- 3) pkt. 2 nie dotyczy międzyoddziałowych zajęć fakultatywnych i grup międzyoddziałowych językowych;
- 4) prace klasowe powinny być sprawdzone i ocenione w terminie do 10 dni roboczych;
- 5) w dzienniku lekcyjnym nauczyciel umieszcza legendę dotyczącą zakresu wiadomości i umiejętności oraz innych form podlegających ocenie, za które wystawiane są oceny bieżące;
- 6) każda praca klasowa poprzedzona jest lekcją powtórzeniową, podczas której nauczyciel zobowiązany jest podać uczniom zakres materiału sprawdzany podczas tej pracy;

- 7) kartkówka jest formą sprawdzenia wiedzy bieżącej (dotyczy trzech ostatnich tematów lekcji) lub niezbędnej do realizacji następnych zagadnień podstawy programowej; może być niezapowiedziana;
- 8) kartkówka może być formą sprawdzenia zadania domowego;
- 9) uczeń nieobecny nie podlega ocenianiu;
- 10) w przypadku nieobecności ucznia, za ocenianą umiejętność w danym dniu wpisuje się „nb”
- 11) uczeń ma obowiązek przystąpić do wszystkich prac klasowych w terminie wyznaczonym przez nauczyciela;
- 12) po nieobecności ucznia trwającej co najmniej 7 dni dydaktycznych nauczyciel wyznacza termin przystąpienia do prac klasowych i wypracowań
- 13) w klasach pierwszych stosujemy 14 dniowy (licząc od pierwszego dnia zajęć dydaktycznych) okres ochronny polegający na niewystawianiu ocen negatywnych;
- 14) uczeń przygotowujący się do rejonowego etapu konkursu kuratorskiego lub wojewódzkiego (rejonowego) etapu olimpiady przedmiotowej:
 - 1) w ciągu 10 dni dydaktycznych przed zawodami jest zwolniony z obowiązku przygotowania się do lekcji, odrabiania zadań domowych i pisania kartkówek, sprawdzianów,
 - 2) ma obowiązek uzupełnić braki nie później niż w ciągu 10 dni dydaktycznych po odbyciu zawodów.
- 15) uczeń przygotowujący się do wojewódzkiego etapu konkursu kuratorskiego lub centralnego (ogólnopolskiego) etapu olimpiady przedmiotowej:
 - a) w ciągu 15 dni dydaktycznych przed zawodami jest zwolniony z obowiązku przygotowania się do lekcji, odrabiania zadań domowych i pisania kartkówek, sprawdzianów,
 - b) ma obowiązek uzupełnić braki nie później niż w 15 dni dydaktycznych po odbyciu zawodów.

23. Prace kontrolne nie powinny być przekładane. Jeżeli termin pracy został, w szczególnej sytuacji, przesunięty na prośbę uczniów i w wypadku tego nastąpiło spiętrzenie prac to ust. 22 pkt. 2) traci swoją ważność. W przypadku nieobecności nauczyciela w dniu planowanej pracy klasowej termin zostaje uzgodniony z oddziałem bez obowiązku siedmiodniowego wyprzedzenia.

24. Zasady i formy korygowania niezadowolających wyników pracy uczniów:

- 1) po każdej pracy klasowej nauczyciel wraz z uczniami dokonuje analizy uwzględniając poziom i postępy w opanowaniu przez uczniów wiadomości i umiejętności odpowiednio w stosunku do wymagań;
- 2) uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną z pracy klasowej, ma możliwość poprawy tej oceny w terminie do 14 dni od dnia, w którym nastąpiło omówienie wyników pracy;
- 3) termin wyznacza nauczyciel dla grupy uczniów lub indywidualnie;
- 4) dla każdej pracy klasowej nauczyciel wyznacza 2 terminy (termin pracy i termin poprawy);
- 5) ocena niedostateczna oraz ocena uzyskana z poprawy zostają zapisane w dzienniku elektronicznym w nawiasie kwadratowym, z zachowaniem tych samych wag;
- 6) uczeń korzystający z niedozwolonych form pomocy podczas pracy sprawdzającej (praca klasowa, kartkówka) rozpoczyna pisanie pracy od nowa w momencie ujawnienia korzystania z niedozwolonych form pomocy bez wydłużenia czasu pracy.

25. Sprawdzone i ocenione prace pisemne są udostępniane do wglądu uczniowi lub jego rodzicom/prawnym opiekunom:

- 1) uczniowi na lekcji: zapoznanie z oryginałem, możliwość wykonania zdjęcia, skanu, kserokopii;

- 2) rodzicom/prawnym opiekunom w czasie dni otwartych, zebrań lub indywidualnych konsultacji, w siedzibie szkoły: zapoznanie z oryginałem, możliwość wykonania zdjęcia, skanu, kserokopii.

26. Wszystkie prace pisemne ucznia są przechowywane przez nauczycieli prowadzących zajęcia edukacyjne w oddziale, do którego uczeń uczęszcza, do końca roku szkolnego, tj. do dnia 31 sierpnia.

27. Na prośbę rodziców/prawnych opiekunów nauczyciel ustalający ocenę pracy ucznia powinien ją uzasadnić. Prośba może mieć formę ustną lub pisemną, w postaci wniosku do Dyrektora Liceum. Uzasadnienie oceny przez nauczyciela może mieć formę ustną lub – jeśli tak określono we wniosku – pisemną.

28. Informacja ustna lub pisemna o postępach ucznia powinna zawierać, jeśli rodzic/opiekun prawny ucznia nie określi inaczej, następujące elementy:

- 1) co jest mocną stroną ucznia w ramach tego przedmiotu;
- 2) co jest jego słabą stroną wymagającą zwiększonego wysiłku;
- 3) jakie działania proponuje nauczyciel w celu wsparcia ucznia.

29. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców/prawnych opiekunów o przewidywanych przez niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych.

30. Na miesiąc przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej, uczniowie i rodzice (opiekunowie prawni), otrzymują informacje o zagrożeniu uzyskaniem klasyfikacyjnej rocznej oceny niedostatecznej za pomocą dziennika elektronicznego (kolumna: przewidywana ocena roczna).

31. W czwartek, na dwa tygodnie przed zakończeniem roku szkolnego, nauczyciele poszczególnych przedmiotów są zobowiązani poinformować ucznia o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych.

32. W piątek, na dwa tygodnie przed zakończeniem roku szkolnego, wychowawcy oddziałów są zobowiązani poinformować rodziców ucznia na piśmie o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych.

33. Ocen śródrocznych, rocznych i końcowych nie wystawia się na podstawie średniej ocen cząstkowych uzyskanych przez ucznia.

34. Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne odpowiadają następującym przedziałom średnich:

Ocena	Przedział
Niedostateczny	1,00 – 1,99
Dopuszczający	2,00 – 2,80
Dostateczny	2,81 – 3,80
Dobry	3,81 – 4,80
Bardzo dobry	4,81 – 5,80
Celujący	5,81 – 6,00

35. Roczna ocena klasyfikacyjna jest ustalana przez nauczyciela na podstawie osiągnięć ucznia z całego roku szkolnego (z pierwszego i drugiego półrocza łącznie).

36. Ostateczne roczne i końcowe oceny klasyfikacyjne z obowiązkowych zajęć edukacyjnych wystawiane są w piątek przed planowaną Radą Pedagogiczną.

37. Ostateczne roczne i końcowe oceny klasyfikacyjne z obowiązkowych zajęć edukacyjnych mogą być niższe od oceny proponowanej jeśli uczeń uzyska kolejne oceny cząstkowe niższe niż ocena proponowana, z wyjątkiem proponowanej oceny dopuszczającej.

38. Zastrzeżenia, zawierające pisemne uzasadnienie rodzica/prawnego opiekuna naruszenia przez nauczyciela trybu ustalenia proponowanej rocznej oceny klasyfikacyjnej z danych zajęć edukacyjnych uczniowi, zgłaszane są do Dyrektora Liceum w terminie do 3 dni roboczych od dnia zapoznania się przez rodzica/opiekuna prawnego z propozycją rocznej oceny klasyfikacyjnej.

39. Warunkiem koniecznym do pozytywnego rozpatrzenia podania/wniosku rodzica/prawnego opiekuna o podwyższenie rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych jego dziecka jest:

- 1) uzyskanie w ciągu semestru z prac pisemnych (prac klasowych, sprawdzianów, testów) co najmniej 50% ocen wyższych od oceny przewidywanej;
- 2) frekwencja na zajęciach powyżej 75% (liczba ta zostaje proporcjonalnie zmniejszona w przypadku ucznia, który w wyniku długotrwałej choroby otrzymał zwolnienie lekarskie z zajęć szkolnych na okres co najmniej jednego miesiąca) ;
- 3) przystąpienie do wszystkich prac klasowych (z uwzględnieniem dodatkowych terminów);
- 4) uzyskanie przewidywanej oceny niższej o jeden stopień od oceny, o którą uczeń się ubiega.

40. Roczne oceny klasyfikacyjne są wystawiane zgodnie z zapisami zawartymi w Statucie szkoły.

41. Szczegółowy tryb ustalania rocznych ocen klasyfikacyjnych ich poprawianie i podwyższanie zgodny jest z zapisami zawartymi w Statucie Szkoły.

42. Odpowiedzialność za funkcjonowanie Przedmiotowego Systemu Oceniania ponosi nauczyciel danego przedmiotu.

43. Nauczycie ma obowiązek opracować przedmiotowy system oceniania (PSO) zgodne z ocenianiem wewnątrzszkolnym (WO) i zapoznać z nim uczniów na pierwszych, organizacyjnych zajęciach przedmiotowych.

44. Kopia opracowanego Przedmiotowego Oceniania znajduje się w :

- 1) sekretariacie szkoły (wersja elektroniczna),
- 2) bibliotece szkolnej (wersja papierowa),
- 3) sali lekcyjnej (wersja papierowa), w której nauczyciel najczęściej prowadzi zajęcia edukacyjne oraz
- 4) na stronie internetowej szkoły.

45. Przedmiotowe ocenianie może zostać zmienione w całości lub części za pośrednictwem aneksu, po uprzednim poinformowaniu uczniów i rodziców/prawnych opiekunów o naniesionych zmianach.

III. PODRĘCZNIKI

1. Uczeń ma obowiązek zakupić:

- podręcznik do nauki przedmiotu

Nowa Era „**Krok w przedsiębiorczość**”, **Zbigniew Makiela, Tomasz Rachwał**, podręcznik do podstaw przedsiębiorczości dla szkół ponadpodstawowych;

- zeszyt ćwiczeń „**Krok w przedsiębiorczość**”, **Tomasz Rachwał, Aneta Depczyńska, Joanna Kozub**

2. Prowadzenie zeszytu przedmiotowego nie jest obowiązkowe (zeszyt w kratkę, co najmniej 60 kartek), a sposób jego prowadzenia określa nauczyciel przedmiotu:

3. Uczeń ma obowiązek przynosić zeszyt ćwiczeń oraz podręcznik na każde zajęcia

IV. WYMAGANIA PROGRAMOWE NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE SZKOLNE

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności wykraczające poza zakres wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia,
- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia i stosuje je do rozwiązania zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności,
- formułuje problemy oraz dokonuje analizy i syntezy nowych zjawisk,
- osiąga sukcesy w konkursach na szczeblu wyższym niż szkolny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów oraz zadań problemowych (nowych),
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np.: wykresów, encyklopedii i Internetu,
- tworzy wykresy, diagramy i interpretuje wyniki.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- korzysta z wykresów, innych źródeł wiedzy,
- samodzielnie rozwiązuje zadania obliczeniowe o średnim stopniu trudności.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował w zakresie podstawowym te wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej, które są konieczne do dalszego kształcenia,
- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela korzysta ze źródeł wiedzy, np. wykresy,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje zadania obliczeniowe o niewielkim stopniu trudności.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w wymaganiach podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,

- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności.